

Erdős András Patrik (ELTE Eötvös József Collegium)

**„Nem tűrhetjük, hogy most is úgy bánjanak velünk, mint a régi társadalomban”
– A Tanácsköztársaság emancipációs programjának propagandája és valósága**

A szocialista mozgalom utópikus elképzelései a jövő ideális társadalmáról hamar magukévá tették a teljes (politikai, gazdasági és társadalmi) női emancipáció programját. Leghíresebb összefoglalását az ideológia ezen aspektusának August Bebel *A nő és a szocializmus* című munkája adja. Noha céljait tekintve első látásra egybeesett a szocialisták és a feministák szándéka, valójában komoly ellentét feszült közöttük. Az osztályszempontú értelmezés ugyanis a nők helyzetét nem látta kiemelten kezelendőnek; őket a számos elnyomott csoport egyikének tekintette, akiknek felszabadulása majd a kapitalizmus szétzúzásával automatikusan megvalósult.

Előadásomban szeretném részletesen bemutatni a kommunista emancipációs programokat és propagandisztikus ígéreteket, amelyek a különböző női csoportok megnyerésére irányultak. Ezt követően ismertetném a nők valós helyzetét a proletárdiktatúra hónapjaiban, és elemzés alá venném elmélet és gyakorlat sokszor igen markáns eltérését. Mi valósult meg a csábító ígéretekből? Mi sikerült félre a „munkáskérdés van, nem nőkérdés” hozzáállás jegyében? Milyen problémákat, ellentmondásokat okozott az, hogy a társadalom nem változott meg a politikai rendszerrel ellentétben egyik napról a másikra?

Kutatásomhoz primer forrásokként a korabeli feminista és kommunista sajtót használtam fel, illetve a Tanácsköztársaság női olvasókat célzó pamfletjeit és röpiratait. Emellett Bebel említett munkáját tanulmányoztam, valamint a korszak munkásmozgalmaiban résztvevő nők életrajzait.

Varga Tímea (PTE Grastyán Endre Szakkollégium)

Az iraki mandátum legproblémásabb vilajete: Moszul helyzete az első világháború után

Az első világháborút követően felbomlott az Oszmán Birodalom, és a nyugati nagyhatalmak szabad kezet kaptak a Közel-Kelet helyzetének rendezésében. Nagy-Britannia és Franciaország a háború alatt és után titkos és kevésbé titkos egyezményekben osztotta fel egymás között a térséget, amelyek eredményeként született meg Irak, Nagy-Britannia fennhatósága alatt.

Az új állam határait a britek elsősorban saját gazdasági és stratégiai érdekeiket szem előtt tartva húzták meg, figyelmen kívül hagyva a helyi vallási és etnikai viszonyokat, valamint a szomszédos országok követeléseit. Az Oszmán Birodalom három egymástól leginkább különböző tartományát egy állam keretei közé záró határvonalak sok belpolitikai problémát, illetve nemzetközi konfliktust okoztak a fiatal államnak, melynek hatását napjainkban is jól érzékeljük. Az államot alkotó

három volt oszmán vilajet közül a legtöbb problémát Moszul okozta. Előadásomban ennek a tartománynak a helyzetét kívánom bemutatni.

Már Moszul megszerzése is komoly akadályokba ütközött: az 1920-ban létrejött mandátumhoz csak 1926-ban csatolták hozzá Moszult, a vilajet hovatartozása ugyanis hosszú éveken át vita tárgyát képezte Törökországgal. A területre, amely jelentős olajtartaléka miatt kiemelt stratégiai fontosságú volt, a britek és a törökök mellett a franciák is igényt tartottak. Problémát jelentett továbbá a tartományban élő jelentős kurd kisebbség, amely a 20. század során rendszeresen fellázadt a bagdadi kormány ellen.

Az előadás ezeket a problémákat kívánja röviden bemutatni, rávilágítva arra, hogy milyen hosszú távú következményekkel járt Irak számára az, hogy egy kvázi kreált államról van szó, és milyen problémákkal kellett megküzdenie Moszulban.

Dávid Benjámin (Szegedi Tudományegyetem)

I. és II. világháborús veszteségkutatások felhasználásának lehetőségei a történettudományi kutatásokban

Számos helytörténeti munka készült az elmúlt 30 évben, amely az I. és II. világháborús veszteségeket hivatott összegyűjteni. A technika és a digitalizáció fejlődésével és segítségével az interneten számos adatbázis érhető már el online formában nemcsak a kutatók, hanem az érintett hozzátartozók vagy érdeklődők számára egyaránt. A levéltári iratokon át, az interneten elérhető hivatalos iratanyagok és adatbázisokon felül a családi dokumentumok, temetők sírjain és az emlékműveken szereplő nevek tudják segíteni egy veszteséglista elkészítését a kutató számára.

Előadásomban azt kívánom bemutatni, hogy az I. és II. világháborús áldozatainak összeírása milyen új lehetőségeket biztosít a történelemkutatás számára. Mely forráscsoportok felhasználásával készíthető el egy-egy veszteséglista. Továbbá e forráscsoportok felhasználása mely területen hozhat fontos eredményeket a különböző diszciplínákon belül.

Bessenyei Vanda (Szegedi Tudományegyetem)

„...ellentmondás nélkül engedelmeskedjünk egy egységes akaratnak.” Mennyiben egyeztethető össze a sztálinizáció a Lenin által kijelölt szovjetizálással?

A szovjetizálás kezdeteit általában a második világháborút követő első évekre datáljuk, mivel a kelet-közép-európai államokban ekkor kezdődött meg a Szovjetunióban működő politikai, gazdasági és társadalmi berendezkedés intenzív kiépítése.

Korábbra visszatekintve azonban látható, hogy Lenin már 1919–1920 fordulóján lényegre törően és világosan megfogalmazta a Szovjet-Oroszország számára fontos területek szovjetizálásának egyes lépéseit. Kidolgozta továbbá